

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Kapitalisti in judje mobilizirajo.

Kdor bi bil menil, da se bodo naši kapitalisti pokorili naredbam vlade, če te niso v soglasju z njihovimi interesi, bi bil sedaj kruto razočaran. Mi, ki poznamo to gospodo, seveda nismo prav nič presenečeni, ko vidimo danes divjo kapitalistično revolucijo.

Ta se gospodom kapitalistom malo poda. Saj je ravno te vrste gospoda najbolj oznanjala potrebo avtoritete, dokler ta avtoriteta ni ogrozila njih žepov, ali pa jih je celo pomagala polniti. Sedaj, ko je enkrat oblast tudi njih prišla za globoke žepa, se pa bunijo. To je smešna prikažen: Kapitalist in puntar! Škoda, da je ljudstvo v teh časih tako resno razpoloženo in ni dovzeto za šale. Sicer bi se jim smejala cela Ljubljana, iz kleti, vagonov in barak bi odmeval urnebesni krohot. Toda — žal — prebivalci kletij, barak in vagonov niso razpoloženi za šale, ker žive v bridki resničnosti.

Pa tudi čisto odveč je taka milijonar-ska revolucija. Za Boga, povejte nam vendar, če se bo res podrl svet, ako revolucionira par z judi pomešanih ljubljanskih milijonarjev. Ti imajo res v rokah liberalno časopisje, kakor nam vsak dan dokazuje »Slov. Narod« s svojo protisocialno pisavo. Toda ljudstvo, ki pod sedanjimi razmerami tako trpi, ne bo dolgo mirno gledalo, kako se pa ljudskih pizavk igra vojsko in protisocialno mobilizacijo. Mi hočemo dokazati, kaj je več. Ali par obrežanih in neobrezanih judov ali pa deset-tisoč poštenih delavnih ljudi!

V zadnji številki se »Slov. Narod« poteguje za neko družbo »Alko«, o kateri piše to vneto kapitalistično glasilo: »Naša trgovska družba »Alko«, ki se nahaja v dobrih narodnih rokah, si je pripravila trgovske prostore v znanem Deghenghijevem poslopiju na Gosposveti cesti.« Nato pripoveduje »Narodov« kapitalist, da je dr. Gosar te prostore zaplenil. S tem je storil dr. Gosar seveda velik greh, ki mu ne bo odpuščen. Zanimivo bo pa ugotoviti, kakšna je v resnici ta »naša trgovska družba, ki se nahaja v dobrih narodnih rokah.« O tej častiti trgovski družbi se je že pisalo. Stvar je taka:

Stanovanjski urad je že pred meseci odpovedal stanovanje in trgovske prostore nemškemu judu Wilhelmu Spitzerju, ki je menda avstrijski državljani. Jud bi se bil moral izseliti. Saj je menda jasno, da bo v Jugoslaviji treba skrbeti za stanovanja najprvo poštenim in delavnim jugoslovanskim ljudem. Toda jud, vržen skozi vrata, se je vrnil skozi okno, stopil v trgovsko zvezo z dvema »slovenskimi narodnima« milijonarjema Šarabonom in Novakovičem ter z njima napravil to »narodno trgovsko družbo Alko«, za katero se »Narod« sedaj tako poteguje. Jasno je, da se naše oblasti od juda ne bodo smele dati voditi za nos. Zato bo Spitzer romal iz Kolozeja, najsi že nosi slovensko trobojnico ali pa judovski katan. Pa tudi to ne spremeni na stvari ničesar, da se dr. Kukovec, ta nesocialni minister, tako vneto poteguje za nemške jude.

S tem smo prišli do nove točke. Zastopniki jugoslovanskega kapitalizma, ki sede v belgrajski vladi pod firmo »demokratskih« ministrov, so prišli ljubljanskim kapitalistom na pomoč. Zahtevajo, da se stanovanjska naredba za Slovenijo razveljavi. Lepi ministri, ki hočejo, da ljudstvo še dalje stanuje v vagonih in barakah, medtem ko se po širnih sobanah še dalje repenčijo judovski in nejudovski kapitalisti. Kapitalistični mobilizaciji se njen namen ne sme posrečiti! Ljudstvo mora na straž!

Eno še lahko pribijemo! Dejstvo je, da je stanovanjska naredba že zagotovila okrog 200 stanovanj, ki bodo v doglednem času revežem na razpolago. To je že velik uspeh. Večji bi še bil, ko bi kapitalisti s svojim kapitalom ne dobivali pomoči in potuže od vseh strani. Toda ljudstvo mora na nož! Ljubljanski magistrat, kjer vlada liberalna kapitalistična klika, se ne zmeni za odiranje na ljubljanskem trgu, se ne zmeni za stanovanjsko bedo. Ljubljanski magistrat še ni s prstom ganil, da bi olajšal bedo stanovalcem vagonov in barak, pač pa z vsemi svojimi avtoritetami pomaga braniti milijonarje, če ne drugače, celo z ubožnimi spričevali!

Proti tej mobilizirani kapitalistični družbi judov in nejudov je treba odločnega nastopa!

ENTENTA IN NEMCIJA.

LDU Pariz, 4. julija. (Dun. KU) Bruseljski posebni poročevalec Agencije Havas javlja: Konferenca se je popoldne na drugi plenarni seji določila, da se kliče držaona vlada na odgovor samo zaradi onih kršitev mirovne pogodbe, ki so se vršile v zlobnem namenu, dočim naj se ne ozira na druge kršitve, ki so vsled materialnih težkoč. Nemčija se pozivlje, da v Spai odgovori na tri note, ki so bile stavljene v Boulogni. Vrhovni svet je določil dnevni red za konfrnc v Spai. Po vrsti se bodo obravnavala vprašanja razorožitve, odškodnine in dobave premoga, nato pa bodo načeli vprašanje vojnih krivcev. Določeno je, da zavezniki pred nemškimi pooblaščenici ne bodo stavili posebnih predlogov, temveč da se bodo omejili samo na to, da bodo stavili vprašanja.

LDU Rotterdam, 4. julija. (Dun. KU) »Nieuwe Rotterdamse Courant« poroča iz Bruslja: Rešitev odškodninskega vprašanja in predvsem nizki odstotni delež, ki je bil odkazan Belgiji, je povzročil hudo razočaranje. Večina listov je pričakovala 10% odškodnine in s predlaganimi 8% ni zadovoljna.

LDU Pariz, 4. julija. (Dun. KU) (Chicago Tribune) poroča, da so se zavezniški zjediniili o tem, da dovolijo Belgiji prioriteto za dve in pol milijardi zlatih mark.

POGAJANJA MED ČEŠKO IN JUGOSLAVIJO.

LDU Praga, 5. julija. »Narodni Listy« poročajo, da bo minister za zunanje stvari dr. Beneš po konferenci v Spai potoval v Jugoslavijo, da se bo posvetoval z belgrajsko vlado radi skupnih državnih zadev.

LDU Praga, 5. julija. (ČTU.) »Narodni Listy« poročajo, da odpotuje tekom tedna vladna komisija v Belgrad, da zaključuje kompenzacijsko pogodbo. Češkoslovaška vladna komisija odpotuje iz Prage v sredo.

Za zgradbo stanovanj!

Južna železnica dovolila 10 milijonov.

Ljubljana, 6. julija. Obratno ravnateljstvo južne železnice javlja: Južna železnica je dovolila v zadnji seji svojega upravnega sveta dne 21. junija t. l. preko

10 milijonov kron za zidavo poslopij in barak za stanovanja v Ljubljani ter za druge prenapredbe na jugoslovanskih progah.

I. jugoslovanski orlovski tabor v Mariboru.

Seja Osrednjega pripravljalnega odbora za I. slovanski orlovski tabor se vrši v ponedeljek 5. t. m. ob 8. uri zvečer v Jugoslovanski tisk. I. nadstropje. Seja je izredno važna in ne sme manjkati nobenega člana. Josip Pirc, l. r., predsednik.

Delegacija francoskih kat. telovadcev odpotuje po svoji veliki prireditvi v Metz dne 26. julija 1920 preko Alzacije in Švice v Maribor, kamor dospe v petek, 30. jul.

Metz (Francija), Maribor (Jugoslavija), Lieg (Belgija), mesta, kjer se bodo v času od 24. julija do 2. avgusta vršile prireditve kršč. soc. mladinskih organizacij. Ob tej priliki se pripravijo tla za mednarodno zvezo krščansko-misleče mladine.

Zleta franc. kat. telovadcev v Metz dne 24. in 25. julija se udeležijo Orlovska zveza po 3 odposlancih, ki odpotujejo potem še k zletu belgijskih katoliških tel. organizacij v Liegu, del jugoslov. delegacije spremlja Francoze in Belgijce na potu v Maribor.

Delegacija Orlovske zveze odpotuje sredi tega meseca v Pariz — mesto, ki veže vzhodni slovanski svet z zahodnim anglo-saksonskim. Bližamo se po naši mladini udeležitvi velikega cilja krščanske zavesti. I. slov. orlovski tabor v Mariboru je le člen verige, ki naj zveže katoličane v močno, odločno armado kršč. misli. Maribor, cilj našega hrepenenja!

Sporod. V nedeljo 1. avgusta bo impozanten sprevod po najlepših ulicah in cestah Maribora. Na čelu sprevoda bodo jahali Orli na lahkih, narodne noše na težkih konjih, nato bodo šli gostje (Čehi, Poljaki, Francozi, Angleži i. dr.), dijaki, Orli, Orlice, narodne noše in naposled vse druge naše organizacije. Sprevod se bo pomikal na glavni trg, kjer bo sveta maša, po maši zborovanje, nato razhod. Naše organizacije opozarjamo, da se v največjem številu udeležijo tega obhoda, da bodo omahljivci in nasprotniki videli, koliko nas je. Kdor nima orlovskega kroja, oziroma čepice, naj pride v narodni noši. Natančnejši spored, zbiralnice, kraj in čas, se objavi v časopisih!

Bubnič, Hoblik, voditelja in organizatorja slovaškega ljudstva, prideta osebno na mariborski tabor. Z njima pride dr. Zurek, znan prijatelj Slovencev. Slovaki pošljejo večje odposlanstvo, ki pride v Maribor v soboto 31. julija.

Taborske izkaznice so se pričele razpošiljati onim župnim uradom, ki so prijaviteli število udeležencev, pošiljamo jih po povzetju.

S prijavi ne odlašajte! S tem napravljate težkoče sebi in pripravljalnemu odboru.

Orli, Orlice, delavci, učitelji, kateheti prejmejo izkaznice takoj, ko predložijo njihove organizacije seznane. Člani teh skupin naj se torej prijavijo pri svoji organizaciji.

Vstopnice za koncert in gledališke predstave se naročajo pri pripravljalnem odboru, prejeli jih pa bodo naročniki šele v Mariboru.

Narodne noše v Maribor! V soboto smo priobčili oklic. Prijavite se, da zamoremo pravočasno računati na vašo skupino.

ENTENTNA KOMISIJA IN AVSTRIJA.

LDU Dunaj, 3. julija. (Dun. KU) »Sonn-und Montagzeitung« poroča, da bo program komisije za obnovo obsegal nastopne točke: 1. Odprava zasilnega gospodarstva. 2. Vzpostavitev svobodne trgovine. 3. Otvoritev mej za uvoz in izvoz. 4. Vzpostavitev prijateljskih sosednjih stikov med

Cene po pošti:

za celo leto . K 84.—
za pol leta . K 42.—
za četrt leta . K 21.—
za 1 mesec . K 7.—

Za Ljubljano mesečno 7 K
Za inozemstvo mesečno K 12.—

Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon štev. 50

nasledstvenimi državami. 5. Pospeševanje poljedelstva.

Politične novice.

+ Izid ponovnih občinskih volitev v Osijeku. 2. t. m. so se vršile v Osijeku ponovne občinske volitve (radi razveljavljanja komunističnih mandatov). Topot se komunisti volitev niso vdeležili. Izid volitev je naslednji: Radikalci 547 glasov in 10 mandatov, Hrvatska zajednica 533 glasov in 10 mandatov, Hrvatska ljudska stranka 323 glasov in 6 mandatov, židje cionisti 161 glasov in 3 mandate, obrtniki 156 glasov in 3 mandate, demokrati 129 glasov in 2 mandata, socialni demokrati 95 glasov in 2 mandata, hišni posestniki 95 glasov in 2 mandata, trgovci 93 glasov in 2 mandata, komunisti 2 glasova. Po veri se dele občinski odborniki v 18 katoličanov, 11 pravoslavni, 10 židov (!) in 1 protestanta. Razmerje glasov posameznih skupin se je od zadnjih znatno izpremenilo. Največ glasov je od zadnjih izgubila Hrvatska zajednica t. j. nad 250; demokrati in socialni demokrati so istotako topot izšli se klavernejše iz volitev nego zadnjič. Nepričakovano pa so se dvignili radikalni glasovi. Židje so dobili toliko mandatov po kratkovidnosti Hrvatov, ki so jih kandidirali in volili. Hrvatska ljudska stranka se je sijajno držala in pokazala, da v Osijeku trdno stoji.

+ Novi uspehi Hrv. ljudske stranke. Koncem minolega meseca so se vršile volitve v zadnjih slavonskih občinah. Hrvatska ljudska stranka je zmagala skoraj v vseh hrvatskih občinah. V Orahovici je dobila od 359 glasov 220, a njen prvi kandidat je dobil 352 glasov, ker so ga sprejeli v svojo listo tudi demokrati in veleposestniki; ljudski stranki je pripadlo vseh pet mandatov. Dalje je osvojila ljudska stranka vse (3) mandate v Čačincih in Zdencih; drugod se vrše ožje volitve. V srbskih občinah so izvoljeni sami Srbi.

+ Gospodarska pogajanja z Avstrijo. O tem objavljajo dunajski listi uradno poročilo, iz katerega posnemamo: Avstrijski vladni zastopniki so se v četrtek vrnili iz Belgrada na Dunaj. Skoro v vseh predmetih se je z jugoslovansko vlado dosegel sporazum in dogovor, končno pa ne podpisal. S tem dogovorom se začasno urede trgovinski odnosi med Jugoslavijo in Avstrijo. V posebnem dogovoru se je določil kontingent žita in drugih živil, ki jih Jugoslavija dobavi Avstriji proti temu, da ji Avstrija pošlje važne industrijske izdelke, da ji posodi lokomotiv, prevzame popravo jugoslovanskih lokomotiv in vagonov ter dobavi železniški material. Vendar se pa kupčija ne bo vršila proti kompenzaciji, ampak proti plačilu. Ravno v tej točki — glede plačilnih pogojev — se doslej ni mogel doseči sporazum. Ker so se z jugoslovanske strani pravila na dnevni red vprašanja, ki so v zvezi z mirovno pogodbo, so se morala pogajanja zaenkrat prekiniti, a se bodo nadaljevala, ko bo imenovana nova vlada. Končnoveljavno je pa sklenjeno, da dobavi Jugoslavija Avstriji tekom julija in avgusta letos 15.000 ton pšenice in 40.000 ton koruze.

+ Nova vlada v Avstriji. Med avstrijskimi parlamentarnimi strankami se je v soboto končno dosegel sporazum za sestavo nove vlade. Vlada se sestavi na podlagi proporca in dobe posamezne stranke naslednja državna tajništva oziroma podtajništva: socialni demokratje tajništva za zunanje stvari, socialno upravo in vojsko; potem podtajništvi za pouk in socialno upravo ter predsedniško mesto v komisiji za socializacijo. Krščanski socialci eno tajništvo brez portfelja (ustava), tajništva za trgovino in obrt, za poljedelstvo, za notranje stvari ter podtajništvo za socialno upra-

PROTI KOMUNISTOM NA MAŽARSKEM.

LDU Budimpešta, 5. julija. (Dun. KU) Mažarski dopisni urad poroča: Kazensko sodišče je danes pričelo razpravo proti desetim boljševiskim ljudskim komisarjem, ki po padcu proletarske diktature niso mogli pobegniti iz Budimpešte. Med njimi je tudi profesor prava dr. Agoston (Augenstein). Obtožnica državnega pravdnštva navaja štiri glavne skupine zločinov. V prvi skupini so označeni zločini obtožencev zaradi soudeležbe pri veelitdaji in uporabi, v drugi skupini zločini radi soudeležbe umora v 167 primerih, ki so se večinoma izvršili po nalogu Samuelyja. Tretja skupina se nanaša na zločine izsiljevanja in četrt skupina na zločin ponarejevanja denarja, ker so izdajali takozvani svetovskega denarja. Vrhovni državni pravdnik predlaga zaslizanje 400 prič, med njimi bivšega ministrskega predsednika Berinkaya. Branitelj dr. Gal protestira proti uporabi izjemnega zakona in zahteva, naj se sodišče izjavi za nekompetentno in naj zahteva sklep narodne skupščine, ali naj tudi po podpisu mirovne pogodbe ostane izjemno postopanje. Branitelj dr. Blauner predlaga odgoditev razprave, ker ta ni zadostno pripravljena. Dokler niso znane izjave priči polkovnika Romanellija, polkovnika Cuninghama, generala Gordona in kneza Borgheseja, se obtoženci ne smejo soditi. Vrhovni mažar. državni pravdnik dr. Aczel pobija izvajanja braniteljev in izjavlja, da je narodna skupščina že izrekla svoje mnenje, ko je veljavnost izjemnega zakona podaljšala za eno leto po veljavnosti mirovne pogodbe. Oblasti so naredile vse potrebno, da se zaslizijo knez Borghese, general Gordon in polkovnik Cuningham. Te prošnje so pa ostale brez uspeha. Sodni dvor se je priključil izvajanjem državnega pravdnika in pričel razpravo v zmislu pospešenega postopanja.

vo. Velikonemci tajništvo za justico. Uradniki: tajništvo za finance, prehrano in promet. Glavni odtok je narodni skupščini že predložil zakonski načrt o skrajšanju zakonodajne dobe sedanje konstitucije in o volitvi nove vlade. Po tem načrtu bi se narodna skupščina razšla 31. oktobra t. l., nove volitve pa bi se vršile 17. oktobra 1920.

— **Ljudovlada sovjetov v Galgoczu na Slovaškem.** Kot poročajo listi iz Galgocza pri Požunu — je neki delavec z imenom Felcan, ki je bil prijatelj Bela Kunov, zahteval od oblasti žita za delavce. Ko mu niso ugodili, je šel z delavci od skednja do skednja in proglasil žito kot last delavcev. Niti uradi, niti orožništvo ne more tega preprečiti, gibanje se širi po vsem okraju in zdi se, da se snuje mala sovjetska ljudovlada. Felcan ne prizna čehoslovaške republike in sploh nobene oblasti. Tudi v Lipotvaru so vzeli delavci neko tovarno špirita v svojo last, ker ni hotel tovarnar ugoditi neki njih zahtevi.

— **Psihologija boljševizma.** S tem vprašanjem se v »Arbeiterzeitung« peča Heinrich Ströbel in prihaja do zaključka, da je tisto, kar daje boljševizmu toliko privlačnost za množice, revolucionarna romantika. To je duh, ki je preveval pred 40 leti ruske revolucionarje in teroriste ter Bakoninove anarhiste. Ta duh omamlja za boljševizem mlade pesnike, umetnike, igralce in druge take ljudi, ki so se še včeraj navduševali za lepote vojne, dočim nima boljševizem med znamenitejšimi marksisti v osrednji in zapadni Evropi niti enega pristaša. In zares nima nemški, avstrijski in zapadnoevropski socializem nobenega razloga, da prevzame boljševiške metode socialne revolucije — kakor se tudi

svojčas ni dal zavesti po terorističnih metodah Nečajeva in Mihajlova, Solovceva in Osinskega. Kar je možno v čisto posebnih ruskih razmerah, ni dobro za dežele s čisto drugačnimi razvojnimi možnostmi. — Potem se Ströbel peča z boljševiškim romanom Brzozowskega »Plamen«, ki je ravnokar izšel v nemškem prevodu. Kljub literarni višini knjige in kljub dramatični sili, s katero je opisana zvestoba socialističnih junakov — pravi Ströbel —, napravlja knjiga mučen vtis. »Tu gledamo v svet gnilobe in brezumne brutalnosti in ta svet končno slavi zmagooslavje; to doživljamo z letičim zanimanjem čin nepojmljivega junaštva in altruizma; toda to so čini brezkoristnega obupa, politične in npravne blaznosti.« Vsega tega znanstveni socializem nima, zato je literatom in drugim takim ljudem tuj. Proletarske mase naj pazijo, da jih ne premami revolucionarna romantika. Evropska revolucija se ne sme izvršiti v Bakuninovem duhu, ampak v pravcu znanstvenega socializma, ki ima globlje razumevanje za zgodovino. — Tako Ströbel, ki pa tudi nima prav, ker pričakuje rešitve od materialističnega socializma. Rešitev more družbi prinesiti le nauk, ki ga oživlja duh večnosti, duh pravičnosti nasproti vsem ljudem in to je krščanski socializem.

— **Razmah katoličanstva v Avstraliji** opisuje »Osservatore romano« in pravi, da milijon avstralskih katoličanov zbere na leto dva milijona funtov šterlingov za 1000 ljudskih šol. V rečenih krajih so škofije, ki se v njih vsak teden odpre kakšna katoliška učilnica. V nadškofiji melbournski so samo za nove cerkve porabili pol milijona funtov šterlingov.

Narodno predstavništvo.

Stanovanjska naredba v parlamentu.

LDU Belgrad, 5. julija. Včerajšnji 108. redni sestanek narodnega predstavništva je otvoril podpredsednik dr. Ribar ob 17. Tajnik Vojinović je prečital zapisnik zadnje seje, ki se je odobril brez ugovora. Predložene prošnje in pritožbe so se odstopile pristojnim odborom. Predloženih je bilo tudi več vprašanj. Posl. Vulović je vprašal podpredsednika skupščine radi stenografskih zapisnikov, ki so izšli šele po enem letu, vendar pa bi bilo brez dvoma bolje, da bi ne izšli taki, kakršni so. Navaja primere iz svojega govora, ki ga je imel še kot minister za promet, in pravi, da je ta govor popolnoma izpačen in ga ne more priznati za svojega. Prosi, naj se mu dovoli, da sedaj naknadno izvrši v govoru potrebne korekture, ker drugače ves govor nima zmisla. Končno prosi predsednika parlamenta, naj odredi, da se stenogrami pred natisom pregledajo od poslancev. — Predsednik dr. Ribar je odgovoril, da so pritožbe, ki jih je navedel posl. Vulović, resnične in da je že odredil, naj govore pregledajo pred natisom tudi poslanci sami.

Poslanec dr. Živko Bertič je vprašal predsednika radi kršitve imunitete, izvršene v nekem odgovoru vojnega ministra na stavljeno vprašanje. — Predsednik je odgovoril, da je vso zadevo izročil imunitetnemu odboru.

Posl. Živko Popović je stavil nato vprašanje na ministra za pravosodje radi nekje naredb hrvatskega bana, o katerih

pravi, da jih ne more priznati za pravno veljavne. Pri njegovem govoru je došlo do ugovaranja v klopeh Narodnega kluba. — Minister za pravosodje dr. Trifković je odgovorjal, da se te naredbe ne bodo izvedle.

Posl. Čobal je stavil vprašanje na ministra za socialno politiko radi delavcev, ki bi imeli oditi na Francosko. — Minister za socialno politiko dr. Kukovec je odgovorjal, da odhod teh delavcev še ni definitivno določen, da pa se ne zgodi ničesar brez vednosti delavskih zbornic. — Posl. dr. Novak je stavil nato vprašanje na ministra za socialno politiko radi stanovanjske odredbe, ki jo je izdal poverjenik za socialno skrb v Ljubljani. — Minister dr. Kukovec je odgovoril, da bo končna odločitev v tem vprašanju padla v ministrskem svetu.

Zatem je prešla zbornica na dnevni red: Razprava o členu 80. volilnega reda. Ta člen govori o razdelitvi mandatov po količniku. — Poročevalec Petrovič je v daljšem govoru razpravljal o posameznih sistemih ter utemeljeval predlog odbora. O tem paragrafu so govorili nadalje poslanci Pašič, dr. Kramer, Jaša Prodanovič in Ilija Ilić. Posl. dr. Kramer je zasotpal mnenje, da je najboljši D'Hontov sistem, ni pa tudi protiven češkemu sistemu z dvema količnikom. — Ob 8. uri zvečer je predsednik zaključil sejo in odredil prihodnjo za danes jutraj.

Dnevne novice.

— **Čehi in Slovaki na Orlovski slavnosti v Mariboru.** Kakor se da posneti po čeških listih, se naši severni bratje Orli živo zanimajo za orlovsko slavnost v Mariboru, na katero bodo Čehi poslali najboljšo svoje moči. Vlak iz Brna v Maribor in nazaj stane 300 K.

— **Orlovska slavnost v Olomucu.** Na 27. dan m. m. se je vršila v Olomucu lepa orlovska slavnost. Pri tej priliki so posvetili prekrasni orlovski prapor, umetniško Köhlerjevo delo. Tu so prvič skupno nastopili čehoslovaški Orli in katoliški slovaški Sokoli, ki so prispeli iz Amerike.

— **Dr. Korošec v Prilepu.** Pod tem naslovom poroča belgajska »Politika« 2. t. m.: Prihodnjo nedeljo se na slavnostni način odpre železniška proga Gradsko-Prilep. S to progo se ustvari direktna zveza med glavno železniško progo in Bitoljem, kamor se je moralo doslej potovati preko Soluna. Progo so bili zgradili že Nemci, a so jo pred svojim umikom popolnoma porušili. Prometni minister dr. Korošec, potuje jutri v Gradsko, da osebno prisostvuje otvoritvi te tako potrebne proge.

— **Mihael Vošnjak umrl.** Te dni so slovenski listi poročali, da se v kratkem vrne iz Švice v domovino narodni prvoboritelj Mihael Vošnjak. Namesto njega pa je 3. t. m. dospela brzjavka, ki je javila njegovo smrt. — Vošnjaki ali Bošnjaki so bili begunci iz Bosne, ki so se pred nekaj stoletji naselili na štajerskem, in sicer najprej v Vitanju, potem pa v Šoštanju, kjer so ustanovili veliko usnjarsko obrt. Mihael

Vošnjak je bil rojen 29. sept. 1837 ter je dovršil tehniko v Gradcu. Pod vplivom svojega brata dr. Jožeta Vošnjaka se je že v moški dobi oklenil slovenske narodne misli, za katero je potem vse svoje življenje neumorno delal. Da bi slovenski kapital osamosvojil od nemškega in ga postavil na lastne noge, je začel sновati slovenske posojilnice, ki jih je kasneje združil v »Zvezi slovenskih posojilnic v Celju«. Tako si je zaslužil ime »očeta slovenskega združništva«, ki pa vsekakor ni imelo ljudskega značaja kakor poznejše Krekovo delo, ampak je bilo zgrajeno na narodno-kapitalističnem temelju. Da bi spravil glas za slovenske pravice tudi v širšo avstrijsko javnost, je v Mariboru ustanovil »Südsteirische Post«, ki je bila pod njegovim vodstvom eden najboljših listov na jugu Avstrije. L. 1882, je bil Miha Vošnjak izvoljen v štajerski deželni zbor, l. 1885. v državnega. Tu je slovel kot gospodarski in železniški strokovnjak in užival velik ugled. On je sprožil vprašanje celjske gimnazije, ki je zavilo vrt marsikateremu avstrijskemu ministrstvu in ga z železnostjo izvedel do konca: Ko je Vošnjaku umrla žena, je izstopil iz javnega življenja in se naselil v Gorici, kjer je nadzoroval vzgojo svojega sina Bogumila, zraven se pa vneto udeleževal podrobnega narodnega dela. S svojimi sredstvi je omogočil ustanovitve »Vede«. — Narodno misel je umel Vošnjak v širšem: jugoslovanskem pomenu. Bil je prepričan, da more Slovence rešiti le zedinjenje z ostalimi jugoslovanskimi brati. Začetkom svetovne vojne je pomagal svojemu sinu dr. Bogumilu Vošnjaku, da je pobegnil v inozemstvo. L. 1915. je tudi sam odšel v Švico, odkoder je pa starček tve-

gal pot nazaj v Avstrijo z važnimi sporočili sedanjega čehoslovaškega državnega predsednika Masaryka. Nato se je vrnil v Švico, kjer je živel v pregnanstvu. Avstrijska državna oblast mu je zaplenila premoženje. V Švici je živel Vošnjak od l. 1916 v Ženevi, potem pa v Territetu. Ves čas je najživahneje deloval za jugoslovansko stvar in naše emigrante. L. 1917. je naslovil na ameriške Slovence poslanico. Ko je Jugoslavija postala dejstvo, se je 83-letni Miha Vošnjak začel pripravljati na odhod v domovino, a radi raznih ovir tega ni mogel takoj. Zadnji čas je bil operiran na očeh, a 2. julija ga je ravno ob uri, ko bi bil imel odpotovati v Ljubljano, dohitela smrt.

Miha Vošnjak je bil v politiki pristaš nam nasprotno struje, a delaven narodni mož. Slava njegovemu spominu!

— **Socialnodemokratske strokovne organizacije v Avstriji** so štele 1919. leta 878.381 članov, to je 46.000 članov več nego l. 1913. v celokupni stari Avstriji.

— **Brzjavni promet z inozemstvom, v vseh evropskih jezikih.** Od 1. julija dalje so dovoljene v prometu z inozemstvom brzjavke v vseh evropskih jezikih.

— **Začasna delavska zavarovalnica zoper nezgode v Ljubljani** je podaljšala rok za predložitev proračunov za l. polletje 1920 za en mesec, ker je v pripravi sprememba zakona glede višine vračunljivih delavskih zaslužkov. Proračuni se bodo razposlali strankam koncem julija in se morajo predložiti najkasneje do 14. avgusta 1920. Samo ob sebi umevno se bodo zamudne obresti predpisovale šele za čas od 15. avgusta 1920 naprej.

— **Prof. dr. Ude pred sodiščem.** Te dni se je vršila pred graškim porotnim sodiščem zanimiva razprava. Kot obtoženec je stal pred porotniki znani apostol npravne obnove ljudstva v Avstriji vseuč. profesor dr. Ude, predsednik »Avstrijske straže narodov«, ki ima namen pospeševati npravni preporod v Avstriji. To društvo je 6. dec. m. l. sklicalo v Gradcu velik javni shod, na katerem je dr. Ude govoril o predmetu: Skrb za stanovanja ali pokroviteljstvo nad bordeli. Malo prej je bil namreč graški občinski svet odklonil predlog, naj se v Gradcu takoj odpravi vseh 15 sramotnih hiš ter tako pridobljena stanovanja nakaže družinam, ki morajo stanovati v živinskih vagonih. Na goriomenjeni javno napovedani shod je poleg Udejevih pristašev navadilo tudi mnogo bordskega občinstva. Kot govornika tega občinstva sta za dr. Udejem nastopila vseučiliški profesor dr. Polland, ki se je izrekel za nadaljnji obstoj tolerančnih hiš in pa posestnik bordelov inž. Meier, ki je seveda tudi branil to sramotno ustanovo, v kateri je našel sijajno eksistenco. Dr. Ude je hotel še enkrat govoriti, a mu pristaši bordelov niso dali do besede. Nato je dr. Ude izdal letak pod naslovom »Vseučiliški profesor in bordel-ski posestnik«, v katerem je ostro ožigosal nastop dr. Pollanda na korist sramotni obrti. Dr. Polland je radi tega letaka vložil proti dr. Udetu tožbo radi razžaljenja časti. Glavna razprava se je vršila 3. t. m. Dr. Ude je poravnavo odklonil in svoje postopanje sijajno opravičil. Porotniki so z večino glasov njegovo krivdo zanikali ter ga je sodišče oprostilo.

— **Tatvina pri Tršanu v Tacnu.** Nekoliko dni pred Veliko nočjo je ukradel mlinarski vajenec pri Tršanu v Tacnu Matevž Benedičič, ki je bil zaradi tatvine že dvakrat kaznovan, 100 kg prosa, kate-rega je progal za 150 K Francetu Staretu v Pirničah. Tršan je fantu odpustil in ga obdržal v službi. Deželno sodišče v Ljubljani je obsodilo Benedičiča v 6 mesecev težke ječe, Stareta pa v 3 mesece težke ječe.

— **Valute dne 5. julija** na zagrebški borzi: 1 dolar 60 K; 100 avstrijskih kron 42 K; 100 carskih rubljev 115 K; 1 napoleon 280 K; 100 nemških mark 189 K; 100 rumunskih lejev 165 K; 100 italijanskih lir 410 K; 100 čehoslovaških kron 160 K; 100 švicarskih frankov 1230 K.

Ljubljanske novice.

Ij **Gradbeni material se že prevaža.** Na Trnovskem pristanu leži precejšna količina gradbenega materiala, ki je došel na čolnih v Ljubljano. To je znamenje, da se bo pričelo v Ljubljani graditi, ker doslej že več let ni bilo videti teh transportov. Tudi posledica stanovanjske naredbe!

Ij **Polkovnika Vasiča delovanje.** V autodelavnici, katero vodi delavstvu dobro znani polkovnik Vasič, so prav čudne razmere. Enkrat g. polkovnik kar brez povoda odslavi vse kvalificirane delavce, menda radi tega, ker nima kredita. Čez nekaj časa pa zopet začne sprejemati vsakega, kdor se mu priklasi. V zadnjem času je pa začel sprejemati v svojo delavnico mlade, neizkušene fantiče, ki še niso izučeni in jih plačuje na dan po 25 kron. Kako je to mogoče, nam ne gre v glavo. Kajti s tem, da jemlje take mlade fante na delo in jih primeroma dobro plačuje, ne odjeda le kvalificiranim delavcem zaslužka, marveč škodi tudi fantom samim, ker jim vzame priliko, da bi se v dobrih delavnicah temeljito izučili in postali dobri kvalificira-

ni delavci. Pozivljamo Dravsko divizijo, da naredi konec tem razmeram.

Ij **Ljubljanski živilski trg.** Na našem trgu vlada divja — anarhija. »Tržni red« eksistira samo na papirju in o cenah — ne minimalnih ne maksimalnih — ni nobenega duha ne sluha in konsument je danna-dan brezpravna para in žrtev, odvisna od samovolje — producentov! O nadzorovanju vsakdanjih cen in njih reguliranju ni nobenega govora. Pa kdo naj nadzoruje — regulira. Mestni tržni nadzornik — uradnik VIII. čin. razreda — ima že poldrugo leto kot »poslanec« JDS dopust, zato da hodi v Belgrad sedet, vleč dijete, drugače pa zato, da piše v »Domovino« in agitira za mladinsko stranko. Občinski svet je v zadnji seji sklenil kreirati službo še enega (!) tržnega nadzornika v X. ali IX. čin. redu, tačas pa ima 1 uro na dan nadzorstvo na trgu uradnik-jurist kot referent tržnopolijskih agend! Zda si pa ljudje božji mislite, kako more biti tako nadzorovanje uspešno! Letina je letos posebno pri nas glede zgodnjih pridelkov obilna, ali če primerjamo cene pri nas z onimi v Gradcu ali na Dunaju, vidimo, da plačujemo mi doma vsako stvar povprečno za 4 do 6 K dražje, nego konsument i imenovanih mest v Nemški Avstriji, a mi živimo v poljedelskih deželah, Nemci pa industrijskih! Kar za glavo se prime tujec, ko vidi, kako morajo mi domače pridelke tu doma drago plačevati! Vsakdo se pa tudi čudi, da se v Ljubljani niti dozda še niso organizirali konsumentje in da se proti tej anarhiji producentov na našem živilskem trgu ne vzdigne radikalen — upor. Nasprotno! Mesto tega vidimo na trgu prizore, ki so vredni, da bi jih s pasjim bičem udušil. Če prinese kak kmečki človek kako stvar na trg in bi jo še za primerno ceno prodal, brž se pojavi kaka oderuška, verižniška ali kapitalistična pijavka, ter ponudi kmetu preplačilo, tako da je ubožnejši človek srednjega stanu ne more zmagovati in živil kupiti. Ti nesramni ljudje sami povzročajo na ljubljanskem trgu dražnjo za 50 odstotkov, kot kapitalisti, ker jih seveda nihče ne nadzoruje, ne ovadi in — ne pri-ni-me za ušesa in prigoljufane tisočake! Ta anarhija na ljubljanskem živilskem trgu je škandal, ki kriči do neba, ki diskreditira Jugoslavijo na zunaj, ki pa zahteva od dne do dne bolj radikalne remedure od kompetentnih oblasti! Vsem industrijskim izdelkom, ki jih uvažamo iz tujih držav, gredele cene navzdol, doma pa nas davi dražnja od — borovnic pa do koščka svinjine in govedine; poleg tega pa hodimo za pol strgani in bosi, po krivdi carinskega tarifa, ki nas dere in izmозgava z druge strani. Torej: na trg z nadzorstvom in reguliranjem cen, predno seže ljudstvo v nižjega in srednjega stanu, že nekaj časa vre! Samovolja producentov pa mora nehati!

Pozabljen nahrbtnik. V večernem dolenskem vlaku na južnem kolodvoru je sinoči pozabil neki potnik nahrbtnik, v katerem je bilo par čevljev in več drugih stvari. Kdor je nahrbtnik našel, se lepo prosi, da ga prinese lastniku: Alojziju Ankon, Ljubljana. Dunajska cesta 25.

Ij **Naglo prijeti vlomilec.** Andrej Kralj iz Semadolov pri Sežani, ki je kot begunec od 1. marca stanoval v Rožni dolini št. 96, je v noči od 2. na 3. t. m. zlezal v podstrešno sobo hišnega posestnika Marka Jesiha v Dobrunjah in je odnesel od tam veliko obleke, zlatnine in denarja v vrednosti 28.529 kron. Ko je Jesih zapazil tatvino, je šel sam za tatom, kateri je bil tako predrzen, da si je pokril ukradeni klobuk na glavo. Dobil ga je v Rudniku v Koruznikovi gostilni in ga prijel, na stražnico na Dolensko ceto je pa poslal nekega fanta; od tam je šel hitro varnostni organ v Rudnik, kjer je aretirat Kralja, ki je imel v nahrtniku še ukradenega blaga v vrednosti 14.879 kron. Ko so ga vprašali, kje je skrival drugo blago, je hladno povedal, da ga je zakopal v gozdu pol ure od postaje Šmarje v Sap, kjer so še ostalo ukradeni blago v vrednosti 13650 kron v resnici našli. Kralj je v Ljubljani dobro znan ker je spazil čevlje v Kolodvorski ulici. Zagovarjati se bo moral pred poroto, pred katero je v zadnjem porotnem zasedanju nastopil kot priča proti neki Goričanki, ki mu je ukradla veliko vsoto dolarjev.

Ij **»A, pojdi se solit, vozim kakor jaz hočem!«** je kričal Bravljinec Anton nad policijskim stražnikom, ko mu je dajal znamenje, da ne sme s strašno naglico voziti po Kongresnem trgu. Ko je stražnik prijel za uzde in ustavil voz, ga je pozdravil Bravljinec s pozdravom, kakor je napisan v naslovu. Na policiji je moral plačati 40 kron globe.

Ij **Nož je potegnil** Ljudevit Adamle, ko ga je stražnik ustavil, ker je v pijanosti razsajal. Na zahtevo, da naj se legitimira, ga je še surovo ozmerjal. Stražnik je moral potegniti sabljo, naka se mu je Adamle udal. Na policijskem ravnatelstvu so prisodili Adamleju 7½ dni zapor.

Odgovorni urednik Jože Rutar.
Izdajatelj konzorcij »Večerni list«.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.